

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อ เสนอแนะ

การประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษาระยะนำร่องในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการ ผลของการประเมินจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ข้อสรุปผลการประเมินและการอภิปราย มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษาระยะนำร่องในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีของครู

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหาร ครูและนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เมืองฉะเชิงเทรา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูระยะนำร่อง จำนวน 15 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร จำนวน 15 คน ครูผู้สอน จำนวน 300 คน และนักเรียน จำนวน 90 คน

วิธีดำเนินการประเมิน

1. การประเมินบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนตามกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประการ คือ

1.1 สังเกตการประชุม เพื่อรับนโยบาย โครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรม สำหรับข้าราชการครู โดยกำหนดเกณฑ์ว่า แต่ละรายการในแบบสังเกตต้องได้รับการประเมิน ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80

1.2 สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าประชุม เพื่อรับนโยบาย โครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู โดยกำหนดเกณฑ์ว่าในแต่ละรายการ ของแบบสอบถามจะต้องมีผู้ตอบตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80

1.3 สอบถามผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา วิทย์และจริยธรรมข้าราชการครู ข้อมูลที่ได้ใช้ประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

1.4 สังเกตการดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนในการประชุมชี้แจงและการ ใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมข้าราชการครู โดยกำหนดเกณฑ์ว่าแต่ละรายการ ของแบบสังเกตต้องได้รับการประเมินตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80

2. การประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของครู โดยการใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิทย์และ จริยธรรมข้าราชการครูในขณะปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาวิทย์และจริยธรรม โดยกำหนด เกณฑ์ว่า แต่ละรายการในแบบสังเกตต้องได้รับการประเมินตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80

3. การประเมินพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู โดยใช้เครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 แบบบันทึกพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู โดยครูจะบันทึก พฤติกรรมของตัวเองทุกวัน

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู โดยสังเกต พฤติกรรมของครู คนละ 5 ครั้ง

3.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน เกี่ยวกับการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู โดยสัมภาษณ์นักเรียนที่อยู่ในชั้น เรียนที่สอนโดยครูที่สังเกตพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดี ห้องเรียนละ 5 คน จำนวน 90 คน

เกณฑ์การประเมินกำหนดว่า ครูประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างน้อยร้อยละ 80 ของพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีในแบบสังเกต แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์รวมกัน

4. การประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู โดยกำหนดเกณฑ์ว่า ในแต่ละรายการของแบบสอบถามจะต้องมีครูแสดงความคิดเห็นและความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมาก หรือ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของรายการทั้งหมด

5. การประเมินเครื่องมือการประเมินผลของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูทั้ง 3 ฉบับ คือ แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความชื่นชมและความมุ่งมั่นที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีวินัยแบบสุจริตที่พฤติกรรมการมีวินัยของครู แบบสอบถามความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการนำร่องโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู โดยวิเคราะห์ว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าร้อยละ มีชคณิต เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนตามกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู เป็นดังนี้

1.1 การสังเกตการประชุมเพื่อรับนโยบายโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู ได้รับการประเมินอยู่ในระดับ 4 ขึ้นไป จำนวน 12 รายการ จาก 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 85.71 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 การสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าประชุมเพื่อรับนโยบายโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู มีความคิดเห็นตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป จำนวน 5 ข้อ จาก 20 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 25 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 การสอบถามผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมข้าราชการครู ทุกโรงเรียนได้วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมลงในแผนปฏิบัติการของ

โรงเรียนโดยไม่มีปัญหาและอุปสรรคแต่อย่างใด

1.4 การดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนในการประชุมชี้แจงและการใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมข้าราชการครู ได้รับการประเมินระดับ 4 ขึ้นไป จำนวน 20 รายการ จาก 22 รายการ คิดเป็นร้อยละ 90.90 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการปฏิบัติกิจกรรมของครูโดยใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมข้าราชการครู ได้รับการประเมินระดับ 4 ขึ้นไป จำนวน 9 รายการ จาก 11 รายการคิดเป็นร้อยละ 81.82 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการประเมินการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีของครูจากแบบบันทึกพฤติกรรมการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์ร่วมกัน ปรากฏว่าครูทั้ง 18 คน มีพฤติกรรมการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีเกินร้อยละ 80 ทุกคน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ผลการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู มีความคิดเห็นและความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมาก หรือ 3.50 ขึ้นไป จำนวน 28 ข้อ จากแบบสอบถาม 40 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 70.00 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ผลการประเมินเครื่องมือการประเมินผลของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูทั้ง 3 ฉบับ พบว่าเครื่องมือการประเมินผลของโครงการฯ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

อภิปรายผลการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเกี่ยวกับการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูชั้น มีหน้าที่ศึกษาหาวิธีดำเนินการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู คณะอนุกรรมการฯ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู โดยมีจุดมุ่งหมายของโครงการเพื่อส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของข้าราชการครู เพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการครูกระทำผิดวินัย คณะอนุกรรมการฯ ได้ผลิตเอกสาร

สำหรับโครงการนี้ 2 ประเภท คือ ประเภทแรก ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม
ข้าราชการครู จำนวน 6 เล่ม ประเภทที่สอง เป็นหนังสือที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยของข้าราชการครู จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ วินัยข้าราชการครู กรณี
ผิดวินัย ระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ และการบริหารงานวินัยข้าราชการครู ใน
ช่วงโครงการพัฒนานำร่องนี้คณะกรรมการข้าราชการครูได้เลือกจังหวัดที่ทำการพัฒนา 6 จังหวัด
สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทราได้ทำการพัฒนาเรื่องการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเริ่มโครงการ
ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2529 ถึงเดือน มีนาคม 2530

วิธีการเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับครูนั้น ถูกลักษณะของการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับครู
ก่อน โดยให้ครูผ่านกระบวนการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกที่รุนแรง ได้คิด
ได้วิเคราะห์ ได้ตัดสินใจเลือกโดยอิสระในสิ่งที่เขา เห็นว่ามีคุณค่าด้วยความพอใจ และยอมรับ
ยึดถือ เป็นแนวปฏิบัติของตนเองและเพื่อให้พฤติกรรมนี้คงทนถาวร จะใช้กระบวนการกลุ่มกระตุ้น
ให้มีการปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทในการกระตุ้นหรือเสริม
แรงให้กำลังใจ เมื่อครูมีพฤติกรรมการมีวินัยทุกครั้งจนกลายเป็นนิสัย

การประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู
ระยะนำร่องจะทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินการตามกระบวนการ
ตลอดจนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ที่เกิดขึ้น ผลการประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิสัย
และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูอภิปรายผลการประเมินดังนี้

1. ผลการประเมินบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนตามกระบวนการของโครงการ
พัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู

1.1 ผลการสังเกตการประชุมเพื่อรับนโยบายโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม
สำหรับข้าราชการครู จากการสังเกตการประชุมในด้านผู้ดำเนินการเรื่องที่ดีทำได้ดี คือ การ
เตรียมการ ทั้งด้านการเตรียมห้องประชุมซึ่งสังเกตได้จากวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดโต๊ะเก้าอี้
ไว้เรียบร้อย มีโต๊ะหมู่บูชาสำหรับพิธีเปิด มีป้ายหัวข้อการประชุม ห้องที่ใช้ประชุม เป็นห้องปรับอากาศ

จึงทำให้โอกาสเย็นสบาย ด้านวิทยากรเตรียมตัวมาดีสังเกตได้จากการเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการบรรยาย เมื่อเริ่มการบรรยายมีการเร้าความสนใจโดยการยกตัวอย่างประกอบพูดถึงความเป็นมาของโครงการ ความจำเป็นในการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม หลังจากการบรรยายมีการแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม โดยสมมติให้เป็นผู้ดำเนินการและเป็นครู การทำกิจกรรมเป็นไปด้วยความราบรื่น มีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นอย่างเอาจริงเอาจัง ในตอนท้ายมีการสรุปเนื้อหาตั้งแต่ต้น และเปิดโอกาสให้มีการซักถามข้อสงสัย

ด้านผู้รับนโยบายให้ความสนใจดี กระตือรือร้นโดยเฉพาะในตอนเช้า ซึ่งสังเกตได้จากความพร้อมเพรียงในการเข้าประชุม การตั้งใจฟังการบรรยาย การซักถามข้อสงสัย เมื่อไม่เข้าใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม มีความตั้งใจรับฟังการชี้แจงโดยตลอด สังเกตได้จากครูทุกคนอยู่ร่วมกิจกรรมทั้งตอนเช้าและตอนบ่าย ในช่วงการประชุมไม่มีคนเอาหนังสืออื่นขึ้นมาอ่าน หรือนั่งหลับ หรือทำกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการประชุมเลย

เรื่องที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข คือ การรักษาเวลา เพราะไม่ค่อยเป็นไปตามกำหนด พิธีเปิดการประชุมนานจนถึงเวลา 10.30 น. ทำให้ไปเบียดเวลาของกิจกรรมอื่น อีกเรื่องหนึ่งที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข คือ สื่อและประสิทธิภาพการใช้สื่อ ปรากฏว่าแผ่นโปสเตอร์ประกอบการบรรยาย แสดงจำนวนผู้กระทำผิดทางวินัยของข้าราชการครูตัวหนังสือเล็กเกินไปอ่านยาก และสีที่ใช้เขียนแผ่นโปสเตอร์บางแผ่นใช้สีอ่อน เวลาฉายทำให้มองเห็นไม่ชัดเจน

การประเมินการประชุมเพื่อรับนโยบายโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม สำหรับข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ได้ผลเป็นที่น่าพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยได้รับการประเมินพฤติกรรมตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป 12 รายการ จาก 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 85.71

1.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าประชุมเพื่อรับนโยบายโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู ผู้เข้ารับการประชุมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ การมีวิสัยและจริยธรรมของครูสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ การให้ความรู้และเนื้อหาสาระของวิทยากรมีความชัดเจน บรรยายภาพและกระบวนการประชุมเป็นที่พึงพอใจ สถานที่ประชุมมีความเหมาะสม และมีความศรัทธาคือโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู

ความคิดเห็นของผู้เข้าประชุมที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ไม่เคยมีความรู้หรือศึกษาเกี่ยวกับวินัยและจริยธรรมของครูมาก่อน ทั้งนี้อาจเนื่องจากไม่มีหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวินัยของข้าราชการครูในสถานศึกษาเลย จะมีก็ตอนสอบคัดเลือกเข้ารับราชการเท่านั้น ผู้บริหารที่เข้าประชุมยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ ระยะเวลาของการประชุมชี้แจงและทำกิจกรรมเห็นว่ำน้อยเกินไป การบรรยายจึงเป็นการบรรยายอย่างรวบรัดทำให้ครูเข้าใจและติดตามเรื่องได้น้อย จากการสอบถามผู้เข้าประชุม เห็นว่าควรจะได้เพิ่มเวลาเป็นการบรรยายเนื้อหา 1 วัน การทำกิจกรรมอีก 1 วัน และมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาวินัยและจริยธรรมตามโครงการนี้ไม่ควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครู ครูอาจจะไม่เกรงกลัว และอีกประการหนึ่งผู้บริหารยังไม่ค่อยมีความมั่นใจในการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการตลอดจนวิธีดำเนินการ

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้เข้าประชุมมีความคิดเห็นไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีความคิดเห็นตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 80 จำนวน 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.00

1.3 ผลการประเมินจากแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผนปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาวินัยและจริยธรรมข้าราชการครู ก่อนการประชุมวางแผนการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ศึกษาเอกสารทุกเล่ม และทำความเข้าใจเอกสารนั้น ๆ จากการศึกษาเอกสารผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจพอสมควร สามารถนำไปแนะนำครู อาจารย์ในโรงเรียนได้ การวางแผนดำเนินการพัฒนาวินัยและจริยธรรมบรรจุลงในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนไม่มีปัญหาและอุปสรรคแต่อย่างใด ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนพัฒนาวินัยและจริยธรรมข้าราชการครู ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการให้ข้อเท็จจริงเกรงว่าครูบางคนจะบันทึกพฤติกรรมไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะโดยทั่วไปแล้วคนเรามักเข้าข้างตัวเองคิดว่าได้กระทำแต่ในสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง และอีกประการหนึ่งถ้าหากบันทึกพฤติกรรมมีความบกพร่องหรือมิได้ปฏิบัติก็อาจจะโดนเพ่งเล็งจากผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องว่ามีความย่อหย่อนในเรื่องระเบียบวินัย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเวลาเท่าที่ได้รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนครูมักจะได้ยินอยู่เสมอว่า เวลานี้ครูมีงานมากเกินไป ไทน์จะเร่งรัดเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน ไทน์จะต้องทำงานเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น งานสารบรรณ งานการเงิน กิจกรรมต่าง ๆ ของ

โรงเรียน งานโครงการต่าง ๆ ทำให้ครูมีภาระหนักและไม่สามารถทำให้งานเหล่านั้นมีคุณภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งขัดแย้งกับรายงานการวิจัยอันดับที่ 13 เรื่องพฤติกรรมและเวลาในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาของกองการประถมศึกษา (2522: 86) ที่พบว่าในแต่ละวันครูประถมศึกษาใช้เวลามากที่สุดถึงร้อยละ 41 ของเวลาทั้งสิ้นในการปฏิบัติสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง เช่น การเข้าห้องน้ำ การรับประทานอาหาร การนั่งพัก การสนทนากันระหว่างเพื่อนครู เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อมีการจัดทำโครงการนี้แล้วทางโรงเรียนจะต้องมาคิดว่าจะดำเนินกิจกรรมของโครงการในช่วงเวลาใดดีจึงจะไม่กระทบกระเทือนเวลาการเรียนการสอนของนักเรียนตลอดจนเวลากลับบ้านของครู

เกี่ยวกับเรื่องความต้องการความช่วยเหลือแนะนำในเรื่องต่าง ๆ นั้นผู้วางแผนมีความเห็นว่าต้องการให้วิทยากรหรือเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูมาติดตามโครงการโดยตลอด เพื่อจะได้คอยให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษา จะทำให้โครงการดำเนินไปด้วยดี และยังต้องการให้วิทยากรมาพบปะเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำเป็นการส่วนตัวตามโรงเรียน ทั้งนี้ก็เพราะผู้วางแผนยังไม่มี ความมั่นใจ ยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในการดำเนินกิจกรรม จึงต้องการให้ทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูคอยเป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำอยู่เสมอ

สำหรับข้อ เสนอแนะเพิ่มเติมนั้น ได้มีผู้ เสนอว่าน่าจะเริ่มโครงการตั้งแต่ต้นปีการศึกษา เพราะจะทำให้การพัฒนาติดต่อกันไม่ขาดตอนในช่วงเวลาปีภาคเรียน และอยากให้วิทยากรได้เน้นจุดสำคัญ ๆ ของโครงการตลอดจนขั้นตอนของการปฏิบัติ เพราะเหตุว่าช่วงเวลาประชุมมีเวลาจำกัดเพียงวันเดียวเท่านั้น ควรเน้น เรื่องที่จะนำไปปฏิบัติจริง ๆ

จากแบบสอบถามผู้วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู จะเห็นว่าทุกโรงเรียนได้เตรียมตัวก่อนมาวางแผนเป็นอย่างดี โดยการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ล่วงหน้า และการบรรจุแผนการดำเนินกิจกรรมลงในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนก็ไม่มีปัญหาและอุปสรรคแต่อย่างใด นับว่าการประชุมเพื่อวางแผนปฏิบัติการการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครูบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.4 ผลการประเมินการดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนในการประชุมชี้แจงและการใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู

จากการเข้าไปสังเกตการณ์ดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนา
วินัยและจริยธรรมข้าราชการครู จำนวน 3 โรงเรียน ปรากฏว่า เรื่องที่ได้รับการประเมินอยู่
ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 รายการ คือ การทำแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีวินัย
ของครู ครูเกือบทุกคนได้ร่วมทำกิจกรรมนี้ มีโรงเรียนขนาดใหญ่เพียง 1 โรงเรียนที่ครูมาร่วมไม่ครบ
เพราะมีงานด่วนที่จะต้องทำ เรื่องการเตรียมเอกสารการพัฒनावินัยและจริยธรรมข้าราชการครู
ทุกโรงเรียนจัดทำได้ครบ เพราะทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้แจกให้ตามจำนวน
ครูแต่ละโรงเรียน การเตรียมแบบบันทึกพฤติกรรมของครู ทุกโรงเรียนได้จัดพิมพ์แบบบันทึกให้แก่
ครูทุกคนอย่างเพียงพอ

สำหรับรายการที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การชี้แจงวัตถุประสงค์
ประสงค์ของการพัฒनावินัยและจริยธรรม การชี้แจงกระบวนการ การชี้แจงรายละเอียดของ
กิจกรรม การแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรม การอธิบายขั้นตอนของการทำกิจกรรม การอภิปราย
แสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดเห็นของครู การชี้แจงวิธีการบันทึกพฤติกรรมการมีวินัย
การชี้แจงวิธีหาค่าร้อยละของพฤติกรรม การติดตามการบันทึกพฤติกรรมของครู การประเมิน
และติดตามผลการพัฒनावินัยและจริยธรรม การรายงานผลการพัฒनावินัยและจริยธรรมต่อต้นสังกัด

เรื่องที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ การสรุปแนวคิดของ
กิจกรรมแต่ละขั้นตอน ปรากฏว่าหลังจากทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนแล้ว ผู้ดำเนินการไม่ค่อยได้สรุป
ว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้นมุ่งให้ครูเกิดความคิดหรือกระตุ้นความรู้สึกในเรื่องใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
ผู้ดำเนินการมองข้ามขั้นตอนนี้ไปคิดว่าไม่สำคัญ เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็ยืนยันว่าครบตาม
ขั้นตอน เริ่มกิจกรรมอื่นต่อไป อีกประการหนึ่งที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ
การให้การเสริมแรง เมื่อครูแสดงพฤติกรรมการมีวินัยปรากฏว่าผู้ดำเนินการส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ
ในเรื่องนี้

จากการดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒनावินัยและจริยธรรม
ข้าราชการครู จำนวน 22 รายการ ของแบบสังเกต ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากหรือ 4
ขึ้นไป จำนวน 20 รายการ คิดเป็นร้อยละ 90.90 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของครูโดยใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒनावินัยและ

จริยธรรมข้าราชการครู การประเมินใช้แบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของครูโดยใช้ชุดปฏิบัติการฯ โดยสังเกตพฤติกรรมของครูในขณะปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงออกโดยส่วนรวม จำนวน 3 โรงเรียน

ปรากฏว่า พฤติกรรมที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การทำแบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีวินัย ครูทุกคนที่เข้าร่วมประชุมจะทำแบบประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีวินัยทั้งก่อนและหลังการพัฒนาวินัยและจริยธรรม การเข้าร่วมประชุมรับฟังนโยบายของโครงการพัฒนาวินัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูจากผู้บริหารโรงเรียน เพราะก่อนดำเนินการพัฒนาวินัยและจริยธรรมผู้บริหารจะกล่าวถึงความ เป็นมาของโครงการและวัตถุประสงค์ของโครงการ การร่วมกำหนดพฤติกรรมการมีวินัยของสถานศึกษา

จากการสังเกตพบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ร่วมกิจกรรมนี้เป็นอย่างดี โดยได้เสนอ พฤติกรรมการมีวินัยกันคนละข้อ และมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง เพื่อหาข้อสรุป โรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งแบ่ง เป็นกลุ่ม ในการทำกิจกรรม ก็จะได้พฤติกรรมของแต่ละกลุ่ม แล้วก็มาสรุป เป็นของโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง

จากการที่ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมการมีวินัยของแต่ละโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครูยอมรับและปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ได้ตกลงร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับความ เห็นของ ปาริชาต เกษมเสนาะ (2524 : 98) ที่เห็นว่าควรให้ข้าราชการครูเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับวินัยของข้าราชการครู การบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยโดย สม่ำเสมอ พบว่าครูส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี เมื่อสิ้นสัปดาห์ทุกคนจะนำแบบบันทึกพฤติกรรมการมี วินัยมาส่งผู้ดำเนินการ

เรื่องที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก คือ การเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน การแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแสดงการคัดค้าน อย่างมีเหตุผล การให้ความสนใจและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาวินัยและจริยธรรม

เรื่องที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ การซักถามข้อสงสัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีการซักถามหรือมีข้อสงสัยในระหว่างดำเนินการ แต่เมื่อมีการแบ่งกลุ่มทำ กิจกรรมครูจะร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันดีพอสมควร การที่มีการซักถามน้อยอาจเป็น เพราะผู้ดำเนินการอธิบายได้ชัดเจนดี ครูมีความเข้าใจ หรืออาจเป็นเพราะครูไม่กล้าแสดงออก

ไม่กล้าถามซึ่งมีนิสัยมาตั้งแต่ขณะยังเป็นนักเรียน คือ คอยเชื่อฟังครู ปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่กล้าพูด กล้าถาม แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนได้เปลี่ยนไป โดยครูเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางฝึกให้นักเรียนได้พูด ได้แสดงความคิดเห็น ดังที่ มานิตย์ แก้วบุ (2526 : 102) ได้เสนอความคิดเห็นว่า ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกมาทำกิจกรรมหรือพูดหน้าชั้นในขณะเรียน เรื่องต่าง ๆ เพื่อฝึกความกล้าแสดงออก ซึ่งจะทำให้เด็กในปัจจุบันมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป และจะส่งผลถึงตอนโตเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นครูในวันข้างหน้า อีกเรื่องหนึ่งคือการปรับพฤติกรรมตามเกณฑ์ของสถานศึกษา พบว่าครูมิได้มีการปรับปรุงตัวเองให้เป็นไปตาม เกณฑ์ของสถานศึกษา เคยปฏิบัติอย่างไรก็ปฏิบัติอยู่อย่างนั้น

จากการปฏิบัติกิจกรรมของครูโดยใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม ข้าราชการครู จากแบบสังเกตจำนวน 11 รายการ ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก หรือ 4 ขึ้นไป จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 81.82 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการประเมินพฤติกรรมการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ผลการประเมินพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครูได้จากการบันทึกพฤติกรรมของครู การสังเกต พฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู และการสัมภาษณ์นักเรียน เกี่ยวกับการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู

จากการบันทึกพฤติกรรมของครู จำนวน 18 คน พบว่าพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติทั้งหมด คือ การไม่พูดหยาบคายกับนักเรียน การไม่นั่งหลับหรือหลับใต้อในท้องเรียน การไม่เอาเวลาราชการไปทำธุระส่วนตัว การไม่สูบบุหรี่ในท้องเรียน การไม่ดื่มสุราในขณะที่ปฏิบัติราชการ การไม่ทำโทษนักเรียนจนเกินกว่าเหตุ การคุมแถวนักเรียนในตอนเช้า กลางวันและตอนเย็น การไม่เล่นการพนัน พฤติกรรมที่มีครูปฏิบัติ จำนวน 17 คน คือ การไม่ทำงานอื่นขณะทำการสอน พฤติกรรมที่มีครูปฏิบัติ จำนวน 14 คน คือ การแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับอาชีพครูและการเข้าสอนตรงเวลา

จากการสังเกตพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู พบว่าพฤติกรรมที่ครูทุกคนปฏิบัติ คือ การไม่พูดจาหยาบคายกับนักเรียน การไม่นั่งหลับหรือหลับใต้อในท้องเรียน การไม่ดื่มสุราในขณะที่ปฏิบัติราชการ การไม่ทำโทษนักเรียนจนเกินกว่าเหตุ การไม่เล่นการพนัน

พฤติกรรมที่มีครูปฏิบัติจำนวน 17 คน คือ การไม่ทำงานอื่นขณะทำการสอน การควบคุมแถว นักเรียนในตอนเช้า กลางวันและตอนเย็น พฤติกรรมที่มีครูปฏิบัติ จำนวน 14 คน คือ การเข้าสอนตรงเวลา พฤติกรรมที่มีครูปฏิบัติ จำนวน 13 คน คือ การแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับอาชีพครู

จากการสัมภาษณ์นักเรียน เกี่ยวกับพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครู พบว่าพฤติกรรมที่ครูทุกคนปฏิบัติ คือ การไม่พูดหยาบคายกับนักเรียน การไม่เอาเวลาราชการไปทำธุระส่วนตัว การไม่สูบบุหรี่ในห้องเรียน การไม่ดื่มสุราในขณะที่ปฏิบัติราชการ การไม่ทำโทษนักเรียนจนเกินกว่าเหตุ การไม่เล่นการพนัน พฤติกรรมที่มีครูปฏิบัติ จำนวน 16 คน คือ การเข้าสอนตรงเวลา การไม่ทำงานอื่นขณะทำการสอน การไม่นั่งหลับหรือหุบโต๊ะในห้องเรียน การคุมแถวนักเรียนในตอนเช้า กลางวันและตอนเย็น พฤติกรรมที่มีครูปฏิบัติ จำนวน 15 คน คือ การแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับอาชีพครู

จากการประเมินพฤติกรรมการประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีของครูจากแบบบันทึก พฤติกรรมของครู แบบสังเกตพฤติกรรมของครู และการสัมภาษณ์นักเรียน ปรากฏว่า มีครูปฏิบัติครบทั้ง 11 พฤติกรรม จำนวน 8 คน ปฏิบัติ 10 พฤติกรรม จำนวน 7 คน ปฏิบัติ 9 พฤติกรรม จำนวน 3 คน โดยสรุปจากครูในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน มีพฤติกรรมการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี เกินร้อยละ 80 ทุกคน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับอาชีพครู โดยมีครูแต่งกายไม่สุภาพ จำนวน 6 คน การแต่งกายไม่สุภาพและไม่เหมาะสมกับอาชีพครู ได้แก่ การใส่รองเท้าแตะมาโรงเรียน การแต่งหน้าทาปากเข้มจนเกินไป การใส่กระโปรงสั้น ๆ หรือแหวก ลึก ๆ จนน่าเกลียด สาเหตุที่ครูใส่รองเท้าแตะมาโรงเรียนคงเป็นเพราะต้องการความสะดวกสบายสำหรับตัวเอง รองเท้าแตะใส่ง่าย ถอดง่าย บางคนใส่รองเท้าหุ้มส้นมาจากบ้านแต่พอมาถึงโรงเรียนก็เปลี่ยนมาใส่รองเท้าแตะ พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยรองลงมาคือ การเข้าสอนตรงเวลา มีครูไม่ปฏิบัติ จำนวน 4 คน ซึ่งสาเหตุของการเข้าสอนช้า เช่น การมาโรงเรียนสาย การทำงานอื่นจนเลยเวลาสอน ความขี้เกียจไม่ยอมเข้าสอน นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่ครูไม่ปฏิบัติ จำนวน 2 คน คือ การทำงานอื่นขณะทำการสอน พฤติกรรม เช่น เอาหนังสือหรือวารสารขึ้นมาอ่าน เอางานธุรการมาทำ การรับประทานอาหาร เป็นต้น และพฤติกรรมที่ครูไม่ปฏิบัติ

จำนวน 1 คน คือ การคุมแถวนักเรียนในตอนเช้า กลางวันและตอนเย็น ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งในการฝึกฝนให้ เป็นคนมีระเบียบวินัยและทำให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้นในขณะที่นักเรียนเดินทางกลับบ้าน

4. ผลการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู ปรากฏว่าครูมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อกระบวนการ จำนวน 28 ข้อ จากแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 40 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 70.00 ซึ่งแยกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

ด้านโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า โครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูจะส่งผลถึงคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน เพราะโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมจะไปกระตุ้นให้ครูมีความรู้สึกสำนึกในหน้าที่ มีความรับผิดชอบมากขึ้น เมื่อครูมีความตั้งใจในการสอน ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ จึงทำให้เชื่อว่าถ้าดำเนินการโครงการนี้อย่างจริงจังจะส่งผลไปถึงการศึกษาของนักเรียนอย่างแน่นอน รองลงมาคือ มีความคิดเห็นว่าเป็นโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมมีประโยชน์ต่อตัวครูและเพื่อนครู ทั้งนี้เพราะเมื่อครูได้ปฏิบัติตามกิจกรรมและปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ตกลงร่วมกันแล้ว จะทำให้ครูประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีงาม ตามบทบาทและหน้าที่ของครู จะทำให้การทำงานของครูมีประสิทธิภาพทุกคน ขยันและตั้งใจสอน คณะครูมีความรักสามัคคีป้องกันร่วมมือกันทำงาน เรื่องที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ โครงการนี้ไม่ทำให้ครูรู้สึกว่า เป็นการเพิ่มภาระเหตุที่ทำให้ครูมีความรู้สึก เช่นนี้คง เป็นเพราะวิธีการดำเนินการของโครงการไม่สลับซับซ้อน โดยเฉพาะในช่วงการบันทึกพฤติกรรมก็ เพียงแต่ทำเครื่องหมายว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ เท่านั้น

ด้านกระบวนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู ครูมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า เห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ตกลงร่วมกันที่จะยอมรับและปฏิบัติในโรงเรียน ทั้งนี้คง เป็นเพราะครูทุกคนได้ร่วม เสนอพฤติกรรมที่จะปฏิบัติ นั้น ๆ เมื่อตนเองมีส่วนร่วมในการกำหนด จึงยอมรับและถือปฏิบัติ รองลงมา มีความเห็นว่าการบันทึกพฤติกรรมช่วยพัฒนาความมีวินัยในตนเองแก่ครู การบันทึกพฤติกรรมของครูทุกวันจะเป็น เครื่องคอยเตือนใจและคอยกำกับให้ครูปฏิบัติตามข้อตกลงที่ร่วมกันกำหนดขึ้น เมื่อครูได้ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ตกลงร่วมกันแล้วก็ เชื่อว่าจะต้องพัฒนาความมีวินัยใน

ตนเองของครู เรื่องที่มึ่ความคิด เห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม ของโครงการมีความเหมาะสมน้อย เพราะการดำเนินการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมใช้เวลาเพียง 3 เดือน พฤติกรรมของครูยังไม่ถาวร ยังไม่ปฏิบัติจนเคยชินจนกลายเป็นนิสัย

ด้าน เอกสารประกอบการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู ครูส่วนใหญ่เห็นว่า เอกสารการพัฒนาวิสัยให้ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยของข้าราชการครู เอกสารที่ ให้ความรู้ความ เข้าใจดังกล่าวมีอยู่ด้วยกัน 4 เล่ม คือ วินัยข้าราชการครู กรณีพิศวินัย ระเบียบ และแบบธรรมเนียมของทางราชการ และการบริหารงานวินัยข้าราชการครู เนื้อหาในหนังสือมีการ ยกตัวอย่างประกอบ มีกรณีตัวอย่าง เป็นการแปลงระเบียบกฎหมายจากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เข้าใจได้ง่ายขึ้น การจัดทำเอกสารเพื่อให้ครูได้มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดลย์ วราเอกศิริ (2528 : ช) ที่พบว่าสาเหตุของการผิดวินัย ของข้าราชการครูสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ คือ ความไม่เข้าใจระเบียบกฎหมาย รวมทั้งวินัยต่าง ๆ ของ ทางราชการ เรื่องที่มึ่ความคิด เห็นมากรองลงมาคือ กิจกรรมการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมให้แนวคิด และวิธีปฏิบัติตนในการ เป็นครูที่ดี เพราะในชุดปฏิบัติการฯ มีรูปภาพการ์ตูน กรณีตัวอย่าง การตอบ คำถาม การทำแบบประเมิน จึงทำให้ครูได้แนวคิดว่สิ่งใดควรปฏิบัติ สิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ เรื่องที่มึ่ ความคิด เห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ แบบบันทึกพฤติกรรมมีความเหมาะสม อาจเป็นเพราะครูเห็นว่า แบบบันทึกไม่มีความรัดกุมพอ คือในแต่ละวันทำเครื่องหมายว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติเท่านั้น ไม่สามารถ ที่จะควบคุมพฤติกรรมของครูได้จริง ๆ

ด้านผู้ดำเนินการ เรื่องที่มึ่ความคิด เห็นมากที่สุดคือ มีการชี้แจงวิธีการบันทึกพฤติกรรม การมีวินัย เพราะหลังจากดำเนินการกิจกรรมในชุดปฏิบัติการฯ เสร็จแล้ว ผู้ดำเนินการจะชี้แจงวิธีการ บันทึกพฤติกรรม การมีวินัยพร้อมทั้งแจกแบบบันทึกพฤติกรรมให้แก่ครูทุกคน อีกเรื่องหนึ่งคือผู้ดำเนินการติดตามการบันทึกพฤติกรรมของครู โดยผู้ดำเนินการจะติดตามเก็บรวบรวมแบบบันทึกพฤติกรรม ทุกวันสุดท้ายของสัปดาห์ เรื่องที่มึ่ความคิด เห็นรองลงมาคือชี้แจงการปฏิบัติกิจกรรมได้ชัดเจน เพราะทุกครั้งที่ผู้ดำเนินการจะจัดกิจกรรม จะอธิบายให้ครู เข้าใจในขั้นตอนและวิธีการก่อนทุกครั้ง เรื่องที่มึ่ความคิด เห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกปฏิบัติ กิจกรรม คงเป็นเพราะในการดำเนินการกิจกรรม ผู้ดำเนินการไม่ได้พูดโน้มน้าวให้ครูมีจิตใจกระตือ รือร้น อยากร่วมกิจกรรมแต่ดำเนินการไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดปฏิบัติการฯ จึงทำให้ครู

เกิดความ เบื่อหน่ายไม่เร้าความสนใจ

นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังได้ตอบคำถามปลาย เปิดพอสรูปได้ในประเด็นสำคัญๆ คือ ครูส่วนมากมีความ เห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาวินัยและจริยธรรม เป็นสิ่งที่ดี ทำให้ครูทราบถึง ระเบียบวินัยและช่วยกระตุ้นให้ครูสำนึกในหน้าที่ บางท่านมีความ เห็นว่าการปลูกฝังวินัยและจริย- ธรรมให้แก่ครูนั้นควรจะต้องปลูกฝังก่อนการบรรจุเข้า เป็นครู อาจจะกำหนดไว้ในหลักสูตรในสถาบัน ผลิตครู ซึ่ง เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ สอดคล้องกับข้อ เสนอแนะของ เสนีย์ มีทรัพย์ (2522 : 80) ว่ากรมการฝึกหัดครูควรบรรจุหลักสูตรคุณธรรมนิยมไว้ในหลักสูตรฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชา การศึกษาชั้นสูงไว้เป็นวิชาบังคับ คือกำหนดให้ผู้เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาทุกคน จะต้องผ่านการอบรมด้านคุณธรรมนิยมก่อนที่จะไปประกอบอาชีพครู หรือสถาบันผลิตครูควรแทรก ความรู้ เรื่องวินัยข้าราชการครูในหลักสูตรการศึกษาในปีสุดท้าย (มน เฉลา กรศรีสวัสดิ์ 2527 : จ) ท่านผู้บริหารฝ่ายการฝึกหัดครูจะต้องผลิตคนที่พร้อมจะเป็นครู โดยไม่มุ่งแต่ผลิตครูทางด้าน วิชาการเท่านั้น ความรู้ด้านวิชาการ เป็น เพียงหนึ่งในสี่ส่วนของความ เป็นครู ความ เป็นครูจะครบ บริบูรณ์จะต้องประกอบด้วยความรู้ ความฉลาด ความสามารถ และการปฏิบัติชอบหรือการกระทำ ที่ถูกต้อง (พระธรรมญาณมุนี 2523 : 121)

เรื่องการบันทึกพฤติกรรมนั้นครูส่วนหนึ่งบอกว่าการบันทึกพฤติกรรมไม่ตรงกับความเป็นจริงทุกคนจะบันทึกแต่สิ่งที่ดี ๆ และไม่กล้าที่จะบันทึกสิ่งที่ตัวไม่ได้ปฏิบัติ เพราะกลัวจะถูก เพ่ง เล็งจากผู้บริหารและ เพื่อนครู สำหรับแนวทางแก้ไขมีครูบางท่าน เสนอว่าควรจะให้ผู้อื่นได้ บันทึกพฤติกรรมด้วย เช่น เพื่อนครูในโรงเรียน ผู้บริหารหรือเด็กนักเรียน ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันการ บันทึกที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เกี่ยวกับบทบาทของผู้ดำเนินการควรที่จะทำความเข้าใจกับ วิทยากร เป็นอย่างดีจนสามารถนำมาอธิบายชี้แจงและดำเนินการในโรงเรียนได้ ส่วนการติดตาม และประเมินผลมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ สม่่าเสมอดี

สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีความ เห็นว่าแต่ละชุดปฏิบัติการ ควรดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง เป็น เวลานานจนกลายเป็นนิสัย ถ้าหากดำเนินการช่วงระยะหนึ่งแล้วหยุดทุกอย่าง ก็ยกเลิกไป พฤติกรรมก็จะ เหมือนเดิม ดังนั้นควรฝึกจนกลายเป็นนิสัย เพื่อให้เกิดความ เคยชิน (โสภณ รื่น เวทย์ 2528 : 14)

5. ผลการประเมินเครื่องมือการประเมินผลของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม
สำหรับข้าราชการครู

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้ให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลมาก เพราะเชื่อว่าความสำเร็จหรือล้มเหลวของการดำเนินการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครูอยู่ที่การติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบและต่อเนื่อง จึงได้กำหนดกลไกในการติดตามและประเมินผลโดยอาศัยกลไกทางการบริหารที่มีอยู่แล้ว ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับกรม ซึ่งในแต่ละระดับจะมีผู้รับผิดชอบและมีการรายงานผลขึ้นไปตามลำดับชั้น ทั้งนี้เพื่อให้การติดตามและประเมินผลมีคุณค่ามีความหมายนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

นอกจากการติดตามและประเมินผลอย่างมีระบบแล้ว ยังมีการติดตามในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินการ เริ่มตั้งแต่ก่อนการดำเนินการนำร่องมีการทดสอบวัด เจตคติต่อพฤติกรรม การมีวินัย ในระหว่างดำเนินการพัฒนามีการติดตามโดยให้รายงานผลการบันทึกพฤติกรรมการมีวินัย ทุกสัปดาห์ ในช่วงสุดท้ายมีการวัด เจตคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำผลมา เปรียบเทียบกัน พร้อมทั้งแจกแบบสอบถามความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมโดยใช้ชุดปฏิบัติการฯ หลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นที่โรงเรียนแล้ว สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาและจัดทำรายงานการวิจัยการดำเนินการนำร่องโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูระหว่างวันที่ 10-14 สิงหาคม 2530 ที่โรงแรมบางแสน บีช รีสอร์ท นับว่าการดำเนินการนำร่องครั้งนี้มีการติดตามและประเมินผลอย่างจริงจัง

สำหรับผลการประเมินการดำเนินการนำร่องโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม
สำหรับข้าราชการครูสรุปได้ดังนี้

1. ด้านเจตคติหรือความรู้สึกขึ้นชมยินดีต่อพฤติกรรมการมีวินัยและความมุ่งมั่นที่จะแสดงพฤติกรรมการมีวินัย ภายหลังจากดำเนินการนำร่องแล้วปรากฏว่าความรู้สึกหรือเจตคติ ด้านความชื่นชมของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย เปลี่ยนแปลงจากระดับน้อย เป็นระดับมากที่สุด ส่วนความชื่นชมของพฤติกรรมการมีวินัย เรื่องอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง

ส่วน เจตคติด้านความมุ่งมั่นไม่เปลี่ยนแปลงคืออยู่ในระดับมากที่สุด เกือบทุก
พฤติกรรม ยกเว้นพฤติกรรมตรงต่อเวลาความมุ่งมั่นอยู่ในระดับมาก

2. ด้านพฤติกรรม ภายหลังจากดำเนินการนำร่องแล้ว คำร้อยละของพฤติกรรม
การมีวินัยสูงขึ้นอย่างชัดเจนในทุกเรื่อง แม้ว่าบางสัปดาห์จะลดลงบ้าง เนื่องจากช่วงที่ดำเนิน
การนำร่อง เป็นช่วงปลายปีและมีการสอบปลายปีทำให้การทำกิจกรรมไม่เต็มที่ แต่เมื่อถึงช่วง
สุดท้ายของการดำเนินการนำร่องพฤติกรรมก็เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นทุกพฤติกรรม

3. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการนำร่อง ข้าราชการครูในกลุ่ม
ดำเนินการนำร่อง เห็นด้วยในระดับมากกับการดำเนินการพัฒนาวินัยและจริยธรรมตามแนวที่สำนัก
งานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด เห็นว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ มีผลต่อการเรียนรู้
ของนักเรียน เห็นด้วยอย่างมากว่าควรมุ่งเสริมสร้างวินัยในตนเองและป้องกันครูมิให้กระทำผิด
วินัยมากกว่าการปราบปรามลงโทษ การดำเนินการนี้มิได้เป็นภาระแก่ผู้บริหารและครู ดังนั้น
ควรดำเนินการพัฒนาวินัยในลักษณะเช่นนี้กับข้าราชการครูโดยกว้างขวางต่อไป

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของการดำเนินการนำร่องซึ่ง เป็นการศึกษาผลการ
เปลี่ยนแปลง เจตคติและพฤติกรรมการมีวินัยของครูและ เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชุด
ปฏิบัติการการพัฒนาวินัยและจริยธรรมข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูจึงได้
สร้าง เครื่องมือสำหรับการประเมินผลคือ แบบวัด เจตคติ เกี่ยวกับความชื่นชมและความมุ่งมั่นที่จะแสดง
พฤติกรรมที่มีวินัย แบบสรุปบันทึกพฤติกรรมการมีวินัย แบบสอบถามความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรค
ในการดำเนินการนำร่อง

การวิเคราะห์พบว่า สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้สร้าง เครื่องมือ
การประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู

การดำเนินการโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูในโรงเรียน ประถมศึกษาระยะนำร่องก็เพื่อทดลองกระบวนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือการบริหารงานวิสัยข้าราชการครู และในชุดปฏิบัติการฯ เพื่อนำผลการดำเนินการนำร่องมาใช้ปรับปรุงโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมที่จะได้ดำเนินการในโอกาสต่อไป ดังมีข้อเสนอแนะต่อไปนี้

1.1 การประชุมชี้แจงนโยบายโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนการนำไปดำเนินการที่โรงเรียน ทางเจ้าหน้าที่ของโครงการควรที่จะได้ประชุมชี้แจงโดยให้เนื้อหาอย่างครบถ้วนและควรเพิ่มระยะเวลาออกไปอีกจากเดิม 1 วัน เป็น 2 วัน โดยวันแรกเป็นการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม ข้าราชการครู ความจำเป็น หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ในวันที่ 2 ให้ผู้เข้าประชุมได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยการสมมติเป็นผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน เป็นการซักซ้อมความเข้าใจทำให้ผู้บริหารมองเห็นขั้นตอนการดำเนินการ ถ้าผู้บริหารท่านใดมีปัญหาหรือไม่เข้าใจเรื่องใดก็เปิดโอกาสให้ซักถามได้อย่างเต็มที่

1.2 บทบาทของผู้บริหารในการดำเนินการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมมีความจำเป็นและสำคัญที่สุด จากการที่ได้ไปสังเกตและจากการตอบแบบสอบถามปรากฏว่าโรงเรียนใดที่ผู้บริหารเข้มแข็งดำเนินการได้อย่างดี สามารถอธิบายให้คณะครูเข้าใจ ก็มีผลทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลให้โครงการบรรลุผลตามเป้าหมาย แต่ถ้าหากโรงเรียนใดผู้บริหารไม่เข้มแข็ง ไม่ค่อยเข้าใจ ทำกิจกรรมเพื่อให้เสร็จ ๆ ไป ผลก็ออกมาในทางตรงข้ามคือ ครูไม่มีความศรัทธาต่อโครงการ ไม่เห็นความสำคัญ และจะไม่ให้ความร่วมมือประพฤติกปฏิบัติ ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งนั่นย่อมหมายถึงความล้มเหลวของโครงการ

ผู้วิจัย เสนอให้มีการอบรม เข้มแก่ผู้ดำเนินการ ปลุกเร้าให้มองเห็นความสำคัญ
ของโครงการ ทำให้มีความรู้สึกว่าการดำเนินการโครงการนี้มีได้ทำเพื่อให้เกิดผลกับสำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครู หากแต่ว่าเป็นการดำเนินการเพื่อครูและนักเรียนในโรงเรียน เพื่อ
พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้ เป็นคนมีระเบียบวินัยและ เพื่อคุณภาพการศึกษาของเด็กนักเรียนใน
ที่สุด

จากการเข้าไปสังเกตและพูดคุยกับผู้ดำเนินการพบว่า ถ้าผู้ดำเนินการ เป็น
ผู้บริหารโรงเรียนรู้สึกว่าคุณครูจะให้ความร่วมมือดีและ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากกว่าการ
ดำเนินการโดยผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้ที่ผู้บริหารมอบหมาย ทั้งนี้อาจ เป็น เพราะผู้บริหาร เป็นคนที่ให้
คุณให้โทษแก่ครูได้มากกว่าบุคคลอื่น เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง ดังนั้นถ้า เป็นไปได้ผู้บริหารควร
เป็นผู้ดำเนินการเสียเอง

1.3 เจ้าหน้าที่โครงการควรผลิตสื่อ เสริมให้มากกว่านี้ เพราะการพัฒนาวินัยและ
จริยธรรม เป็นเรื่องที่ยากและละเอียดอ่อน เป็นเรื่องของจิตใจ ครูจะ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็ต่อ
เมื่อครูมีความศรัทธาเห็นคุณค่าและยอมรับในพฤติกรรมการณ์วินัยและจริยธรรมใน เรื่องนั้น ๆ
เรื่องราวและภาพการ์ตูนในชุดปฏิบัติการฯ ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ครูมีความรู้สึก เห็นคุณค่าและ
ความสำคัญ ถ้าได้ผลิตสื่อ เสริม เช่น เทปโทรทัศน์ สไลด์ แผ่นโปสเตอร์ ประกอบให้มากกว่านี้ก็
เชื่อว่าจะทำให้ครูมีความรู้สึก เห็นความสำคัญและนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจและงานวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่แท้จริงของพฤติกรรมการณ์วินัยและจริยธรรม
ของข้าราชการครูทั้งก่อนและหลังการพัฒนา เพื่อศึกษาว่าข้าราชการครูแสดงพฤติกรรมการณ์วินัย
และจริยธรรมแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ เพียงใด

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์วินัยและจริยธรรมจากการให้ชุดปฏิบัติ
การฯ แต่ละชุด เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงชุดปฏิบัติการฯ เรื่องที่มีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
น้อยให้ดียิ่งขึ้นทั้ง เนื้อหาและวิธีการ